*** Ойлгосон гэдэг нь /эн/ ба /эн/ гэдэг нь ялгаатай гэсэн үг. ,,Ойлгосон гэдэг нь /эн/ гэдэг нь /эн/ гэдэг нь ялгаатай гэсэн үг.,, гэжээ : 100083

** Ойлгосон гэдэг нь /эн/ гэдэг нь /эн/ гэдэг нь ялгаатай гэсэн үг. ,,Ойлгосон гэдэг нь /эн/ гэдэг нь /эн/ гэдэг нь ялгаатай гэсэн үг.,, гэжээ : 010021

* Ойлгосон гэдэг нь /эн/ гэдэг нь /эн/ гэдэг нь ялгаатай гэсэн үг. ,,Ойлгосон гэдэг нь /эн/ гэдэг нь /эн/ гэдэг нь ялгаатай гэсэн үг.,, гэжээ : 010021

Фонем	А, а	Э, э	И, и, Й, й	Ы	О, о	У, у	Ө, ө	Ү, ү	Я, я	Ё, ё	Е, е	Е, е	Ю, ю	Ю, ю
Аялгуу	[a]	[ə]	[i]	[ɨ]	[ɔ]	[ʊ]	[o]	[u]	[ja]	[jɔ]	[jə]	[jo]	[jʊ]	[ju]

Зургийн дугаар 1 Монгол хэлний /эн/ гийн аялгуу

Монгол хэлний /эн/ гийн аялгуунд дараах онцлогтой байдаг. ,,Монгол хэлний /эн/ гийн аялгуунд ө /эн/ гийн аялгуу ба ү /эн/ гийн аялгуу гэсэн хоёр аялгуу

f_x	1	33										1
U_x	0	1										2
n_x	1	2										4
нэгэн	[i:]	[a, ə, ɔ, ʊ, o, u, jɑ, jɔ, jʊ, jo, ju, b, w, g, d, ʤ, dz, k, l, m, n, ŋ, p, r, s, t, f, x, ʦ, ʧ, ʃ, ʃʧ]										[i]

Altmann−Fitter нь нэгэн үсгийн давтамжийг ашиглан (distribution of graphemic representation) гэдэг. Энэ нь 1 үсэг, 2 үсэг гэх мэт /хэдэн дуу авиа/ тэмдэглэгдэхийг харуулах ба /хэдэн дуу авиа/ тэмдэглэгдэхийг харуулах нь

Өгүүлэх	62	3	58		7
Өгүүлэх	ч, Ш, ш, Щ, щ п, Р, р, С, с, Т, т, Ф, ф, Х, х, Ц, ц, Ч, д, Ж, ж, З, з, К, к, Л, л, М, м, Н, н, П, Ү, ү, Я, я, Ё, ё, Е, е, Б, б, В, в, Г, г, Д, А, а, Э, э, И, и, Й, й, О, о, У, у, Ө, ө,	ы Ю, ю,	Ч, ч, Ш, ш, Щ, щ м, Н, н, П, п, Р, р, С, с, Т, т, Ф, ф, Х, х, Ц, ц, Б, б, В, в, Г, г, Д, д, Ж, ж, З, з, К, к, Л, л, М, А, а, Э, э, И, и, О, о, У, у, Ө, ө, Ү, ү, Я, я, Е, е,		ю, ы Й, й, Ё, ё, Ю,
Тодорхой бус үгийн сонгох	1	2	1		2
Монгол хэлний	Монгол хэлний үндэсний		Монгол хэлний		

Дараах 4 хүснэгт нь Монгол хэлний 58 үндэсний 7 фонемд харьцах 2 ба 3 дугаар бүлгийн үгийн эхлэлийн 1 үгийн гийгүүлэгчдийн тодорхой бус үгийн сонгох 62 үгийн тоонд хамаарах 1 ба 2 дугаар бүлгийн үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо юм. Монгол хэлний 58 үндэсний гийгүүлэгчдийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь 62 гийгүүлэгчдийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоотой адилхан : Тодорхой бус үгийн сонгох

4. Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн

зураг 1 Нийт нарийн бус м өгөгдлийг ашиглан ашиглах дараах загварыг сонгох

Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн тоо нь 58 гийгүүлэгчтэй бөгөөд 62 гийгүүлэгчтэй адилхан гэдгийг харуулсан нь Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн тоотой адилхан гэдгийг харуулсан юм.

$$\overline{PW}=\frac{1}{L}\sum_{x} f_{x}PP_{<x>}\ ,\ \overline{PW}=\frac{1*54+2*4+3*3}{54+4+3}\approx 1.16$$

$\overline{PW}$ нь Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт юм.

Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт нь L нь ойролцоо 1 байна гэдгийг харуулсан бөгөөд 6 гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь L нь ойролцоо 6 байна гэдгийг харуулсан юм. Жишээлбэл (Жишээ) $PP_{(И)}=1*1+1*1=2$, гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь 2 байна. Харин « И » гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь « И, Й » гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоотой адилхан бөгөөд « И » гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь x гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоотой адилхан бөгөөд P_x нь x гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо гэсэн үг юм. g_i нь x гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо гэсэн үг юм. Тэгвэл $PP_{<x>}=\sum_{g_i\in G} P_x g_i$

6. Дундаж урт

$$\frac{1*54+2*7}{54+7}\approx 1.11$$

Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт

:

Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт нь 1.11 байна гэдгийг харуулсан бөгөөд 61 гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь 7 байна гэдгийг харуулсан бөгөөд 5 гийгүүлэгчтэй үгийн эхлэлийн гийгүүлэгчдийн тоо нь 1 байна гэдгийг харуулсан юм. Харин Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт нь хэчнээн байна гэдгийг харуулсан нь

5. Монгол

$$\frac{1*62+2*3}{62+3}\approx 1.05 \qquad \frac{1*58+2*7}{58+7}\approx 1.1$$

Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт нь 1.05 гийгүүлэгчтэй бөгөөд Монгол хэлний гийгүүлэгчдийн дундаж урт нь 1.1 гийгүүлэгчтэй

ᠮᠣᠳᠤᠨᠤ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠳᠠᠬᠤ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ 1.05 ᠪᠣᠯᠤᠨ 1.11 ᠳᠤ ᠪᠠᠢᠨᠠ᠂ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ 1.11 ᠪᠣᠯᠤᠨ 1.16 ᠳᠤ ᠪᠠᠢᠨᠠ᠂ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠳᠠᠬᠤ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ 0.54 ᠪᠣᠯᠤᠨ᠂ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ 1 ᠳᠤ ᠪᠠᠢᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠂ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠳᠠᠬᠤ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠳᠠᠬᠤ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ 6 ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠳᠠᠬᠤ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠳᠠᠬᠤ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ D≈8.6 ᠪᠣᠯᠤᠨ᠂᠂

ᠮᠣᠳᠤᠨᠤ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ K={1, 2, 3}, W∈{54, 4, 3}, M∈{61, 0, 0} ᠪᠣᠯᠤᠨ᠂᠂ ᠬᠤᠪᠢᠳᠠᠯ ᠨᠢ